
Digitale forelesninger

LEGLIVET

FREDERIK EMIL JUUL

f.e.juul@medisin.uio.no

Frederik Emil Juul er ph.d.-stipendiat ved Klinisk effektforskning, Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet.

Hva går tapt når studentene får forelesninger presentert gjennom hver sin skjerm?

Foto: Jon Olav Nesvold

Jeg var uheldig med første undervisningsdag som medisinstudent. Bussen min kom aldri, og foreleseren var omtrent halvveis ut i sin åpningsforelesning da jeg, helt uerfaren med hvordan man stille sniker seg inn (eller bedre: holder seg utenfor), gikk inn hoveddøra like ved kateteret. Foreleseren stoppet opp og så anklagende på meg, før han fortsatte undervisningen. Den lille ydmykelsen bidro sannsynligvis til at jeg senere i studiet sjelden gikk inn i en forelesning som hadde begynt.

Denne våren slipper uerfarne studenter å oppleve det samme, ettersom koronaviruspandemien har ført til en akutt digitalisering av undervisningen. Medisinstudent Victoria Schei har tidligere skrevet om hvordan det var å være student under denne omveltningen, og vektla særlig konsekvensene av å miste praktisk undervisning ([1](#)). I skrivende stund har medisinstudentene fått gå tilbake til klinisk undervisning og praktiske kurs (med smitteverntiltak), men forelesninger og det meste av øvrig teoretisk undervisning skjer fortsatt digitalt. Det er en bedre situasjon for studentene, men jeg og mine

undervisningskollegaer frykter at studentene taper på å fortsette å få teoretisk undervisning gjennom en skjerm, sammenliknet med å være i et fysisk auditorium.

I rollen som foreleser ønsker jeg å få studentene til både å lære og å forstå fagstoffet, samtidig som de blir overbevist om at den aktuelle undervisningen er relevant for det videre yrkeslivet, ikke bare førstkomende eksamen. Jeg forsøker å overføre min entusiasme for faget slik jeg husker gode undervisere fra min egen studietid gjorde, men har erfart at digitale forelesninger virker smitteforebyggende på mer enn humane virus.

«Jeg forsøker å overføre min entusiasme for faget, men har erfart at digitale forelesninger virker smitteforebyggende på mer enn humane virus»

En viktig grunn, mener jeg, er at tilhørerne ikke ser foreleseren, men kun lysbildepresentasjonen. Dermed får ikke tilhørerne med seg foreleserens gestikulering eller mimikk. Samtidig har de fleste studentene slått av sitt eget kamera, slik at vi som foreleser mister studentenes subtile, ubevisste reaksjoner på fagstoffet som presenteres. Vi får heller ikke med oss studentenes lettede ansiktsuttrykk idet de skjønner et faglig poeng, eller ivrige studenter som vil ha en mer dyptgående faglig diskusjon i pausen. Riktignok kan studentene stille spørsmål i en digital chat, men det er noe ufullkomment med kommunikasjonen når man ikke ser ansikter. Resultatet er at det blir vanskeligere å kalibrere tempo og faglig nivå etter hva studentene faktisk får med seg.

Et annet tap ved digitaliseringen er studentenes begrensede mulighet til å kommunisere seg imellom før og etter undervisningen. Mangelen på faglig og sosial interaksjon tror jeg kan gjøre størst skade tidlig i studieløpet, før studentene har etablert kontakt med hverandre. Jeg er ikke alene om å frykte at digital undervisning kan øke frafallet av studenter (2).

Samtidig er det fordeler med digitale forelesninger, for eksempel muligheten til å fremlegge og høre forelesningen uavhengig av lokalisasjon. Når foreleseren allerede har en mikrofon foran seg, er det også lettere å gjøre opptak, slik at studentene kan høre på det i etterkant når de ønsker. Min erfaring er at studentene har benyttet seg av mulighetene dette gir: Noen velger å flytte «auditoriet» til hytta, høre på forelesningen på bussturen hjem, eller – bedømt ut ifra bakgrunnslydene – stille meg spørsmål til forelesningen samtidig som hen står og betaler i matbutikken.

Jeg er fortsatt usikker på om jeg skal ta sistnevnte som en fornærmelse, men spørsmålet fra studenten var svært relevant og bar preg av at hen hadde fått med seg det som ble sagt. Likevel tenker jeg det er et tegn og eksempel på en hverdag hvor vi multitasker og egentlig ikke er til stede i det vi holder på med. Ved digitale forelesninger sitter man attpåtil med en Pandoras eske av distraksjoner i form av en datamaskin eller mobil.

«Jeg tror studentene er mer mentalt til stede i et fysisk auditorium»

Det er enda uklart hvordan koronaviruspandemien vil utvikle seg eller innvirke på undervisningen i Norge, ikke bare for medisinstudenter. Flere forbereder seg på mer langvarig bruk av digitale løsninger og fjernundervisning, mens andre argumenterer for fysisk undervisning med bruk av munnbind blant alle studenter (3). Jeg håper det ikke går lang tid før studenter og forelesere er tilbake i auditoriet. Ikke fordi jeg vil rette anklagende blikk til forsentskomne studenter, men fordi jeg tror studentene er mer *mentalt* til stede i et fysisk auditorium. I tillegg tror jeg studentene taper både faglig og sosialt ved å ikke ha de naturlige møteplassene før, mellom og etter fysisk tilstedeværende forelesninger.

LITTERATUR

1. Schei V. Koronastudentlivet. Tidsskr Nor Legeforen 2020; 140. doi: 10.4045/tidsskr.20.0415. [CrossRef]
2. Mikkelsen S. *Faglærere frykter at studenter rammes når høsten blir digital*. Universitetsavisa.no 7.5.2020. <https://www.universitetsavisa.no/campus/2020/05/07/Fagl%C3%A6rere-frykter-at-studenter-rammes-n%C3%A5r-h%C3%B8sten-blir-digital-21757080.ece> Lest 27.8.2020.
3. Hagen E. *OsloMet-rector: – Bør anbefale bruk av munnbind i klasserom*. VG 30.7.2020. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/dOxP9B/oslomet-rector-boer-anbefale-bruk-av-munnbind-i-klasserom> Lest 27.8.2020.

Publisert: 18. september 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0638
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 3. juli 2026.